duiding

Partijprogramma's uitgespit: voedselautonomie

duiding

Hoe kijken de verschillende Vlaamse partijen naar het belang van voedselautonomie binnen Europa en de eventuele rol van Vlaamse boeren daarin? Door de programma's naast elkaar te leggen kan opgemerkt worden dat niet elke partij wakker ligt van Europese of Vlaamse voedselzekerheid. Zo hebben N-VA, BBB en Voor U het nergens over voedselautonomie of -onafhankelijkheid in hun partijprogramma's, anderen breken er dan weer een lans voor.

30 MEI 2024

VILT-redactie

Lees meer over:
voedselzekerheid
europa
Verkiezingen '24

De Russische invasie van Oekraïne zette wereldwijd voedselzekerheid sinds lange tijd terug op de agenda. De oorlog verstoorde niet alleen de wereldwijde landbouwmarkten, ook gebruikt Rusland voeding als wapen in het conflict. "Landbouw is weer een aangelegenheid van nationale veiligheid geworden in grote delen van de wereld", constateerde Jonathan Holslag, professor internationale politiek aan de VUB, in juli. Hierbij hield Holslag een pleidooi om landbouw meer als een strategische sector te beschouwen en het belang van voedselzekerheid niet uit het oog te verliezen bij het streven naar verduurzaming. Een koers die niet alleen de Europese lidstaten maar nu ook de Europese Commissie lijkt te verkennen. Zo werd bevestigd aan de redactie dat een gelekt ontwerp van de Strategische EU-Agenda voedselzekerheid meer centraal in het Europees beleid zou zetten. De Strategische Agenda definieert de prioriteiten van Europa voor vijf jaar en biedt telkens een leidraad voor de EU-instellingen. Dit zou een verrassende wending betekenen waarbij eerder gefocust wordt op voedselzekerheid in de plaats van duurzaamheid binnen het landbouwbeleid.

Bij het opkomen van stemmen naar een versterkte strategische voedselautonomie liet Guy Pe'er, ecoloog verbonden aan het Duitse Centrum voor Biodiversiteitsonderzoek, onmiddellijk optekenen dat klimaatverandering en overexploitatie van grond niet vergeten mogen worden. "Een constante druk op de bodem leidt tot erosie, een grotere gevoeligheid voor droogtes en plagen, en vaker mislukte oogsten", duidde Pe'er. "Dit heeft wel degelijk effect op de voedselzekerheid en de economische stabiliteit van de boeren. Op dat vlak bereiken we een crisispunt."

Ook in de verkiezingsprogramma's is enige verdeeldheid terug te vinden hoe de partijen kijken naar het belang van voedselautonomie en de rol van de Belgische landbouw daarin. Terwijl PVDA uitvoerig pleit voor een voedselsoevereiniteit waarbij

nieuws

Holslag: “Voedsel is het goud van de 21ste eeuw”

8 JULI 2023

in elke regio getracht moet worden om zoveel mogelijk in de eigen behoeften te voorzien en handelsakkoorden tussen continenten daarom overbodig zijn, wordt er in het partijprogramma van N-VA geen woord geschreven over voedselsoevereiniteit of voedselautonomie.

Focus bij de analyse

Bij discussies over de strategische positie van Europese landbouw werpt zich ook steeds de grote afhankelijkheid van plantaardige eiwitten en een gelijk speelveld voor Europese boeren op. Dit neemt VILT in deze analyse ook mee. Om het volledige standpunt over de rol van de Vlaamse landbouw als strategische sector mee te hebben per partij, moet in feite ook gekeken worden naar onder meer de visie over milieu en klimaat, Europees beleid en de economische rendabiliteit van landbouwbedrijven. Deze onderwerpen worden in andere artikels van deze reeks (nog) uitgespit.

nieuws

EU-landbouwtop in Genk pleit voor minder afhankelijkheid van buitenlandse eiwitbronnen

9 APRIL 2024

PVDA

Op vlak van voedselautonomie wil de Partij van de Arbeid in haar partijprogramma een misvatting uit de wereld helpen: “Europa voedt de wereld niet. Europa is momenteel niet in staat zijn voedselsoevereiniteit te waarborgen.” Daarbij wijst de partij erop dat Europa 11 procent van de calorieën en 26 procent van de eiwitten die het consumeert, invoert. De EU is volgens de partij zowel de grootste exporteur als de grootste importeur ter wereld van landbouwproducten. “Deze handel gaat gepaard met aanzienlijke sociale kosten en milieueffecten”, luidt het.

Het hoeft niet te verwonderen dat de partij een andere logica verdedigt dan het liberale marktdenken. Ze pleit voor voedselsoevereiniteit waarbij op elk continent en in elke regio getracht wordt om zoveel mogelijk in de eigen behoeften te voorzien. PVDA is van mening dat de neoliberale ideologie onze voedselvoorziening volledig uit handen heeft gegeven en dat ze steeds meer onder controle staat van enkele multinationals.

Als het gaat over handelsakkoorden wil PVDA dat er een landbouw- en voedingsuitzondering wordt in opgenomen. Dezelfde milieu-, sanitaire, sociale en dierenwelzijnsnormen moeten daarbij gelden als hier, anders ondermijnen die akkoorden ons eigen landbouwbeleid, zoals de Farm-to-Forkstrategie. “We offeren onze landbouw en de kwaliteit van ons voedsel en ons milieu niet op, op het altaar van de internationale vrijhandel”, aldus de partij. Handelsverdragen met Mercosur, Canada (CETA), Australië en Nieuw-Zeeland vindt PVDA overbodig. “Het is absurd voedsel van zo ver in te voeren dat hier geproduceerd kan worden.”

In die optiek wijst de partij erop dat onze voeding vandaag te veel dierlijke eiwitten van de intensieve veehouderij bevat, wat veel invoer van grondstoffen impliceert. Om die reden wil ze dat de overheid werkt aan een betere verhouding tussen plantaardige en dierlijke eiwitten in onze voeding. Een andere optie om de Europese afhankelijkheid van plantaardige eiwitten op te vangen, geeft PVDA in haar partijprogramma niet.

nieuws

Hoe verenigbaar zijn het handels- en landbouwbeleid van de EU?

8 FEBRUARI 2024

Open Vld

Voor Open Vld is het belangrijk dat Europa niet afhankelijk wordt van andere continenten als het op essentiële voedingswaren aankomt. Bij de inzet op Europese strategische soevereiniteit zijn handelsakkoorden voor de partij wel mogelijk. “Voedselzekerheid moet de basisfilosofie achter het Europees landbouwbeleid blijven”, klinkt het. Daarom moet er investeringszekerheid komen voor en een beleid op maat van de Vlaamse boeren. Dat moet ervoor zorgen dat de boeren mee kunnen omschakelen naar een landbouwmodel binnen hun bedrijf dat rendabel en leefbaar is voor hen en tegelijkertijd ook bijdraagt aan onze Europese inspanningen om klimaatneutraal te worden in 2050.

Op vlak van handelsakkoorden en partnerschappen met derde landen moet Europa volgens Open Vld efficiënter en sneller te werk gaan want, zo luidt de argumentatie, “goed onderhandelde vrijhandelsakkoorden verhogen onze welvaart”. De partij wijst er wel op dat het gelijke speelveld bewaakt moet worden met onder andere

spiegelclausules: “handelsakkoorden zijn geen toegang tot ecologische, fiscale of sociale dumping. We zetten in op Europese strategische soevereiniteit.”
De liberale partij zegt Europa ook graag aan de wereldtop te blijven zien op vlak van productie van hoogkwalitatieve en veilige voeding. En dat de versterking van een alternatieve eiwitstrategie prioritair is voor de partij, “zo worden we minder afhankelijk van soja-import en kunnen we onze voeding nog méér eco-efficiënt produceren dan vandaag al het geval is”. De partij stelt tot slot dat de ‘Europese voedselstrategie’ in het kader van strategische onafhankelijkheid en zelfvoorziening geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd moet worden. Of het hierbij gaat om de Farm-to-Forkstrategie, is niet duidelijk.

nieuws

Brouns pleit bij EU-collega’s voor een Europese voedselstrategie

10 APRIL 2024

Cd&v

In eerdere uitlatingen gaf landbouwminister Jo Brouns al te kennen dat er net nood is aan een Europese voedselstrategie om de voedselautonomie te verzekeren. Hiermee lijkt hij te impliceren dat de Farm-to-Forkstrategie op dat vlak niet voldoet. Doorheen de legislatuur hamerde de partij al vaker op de rol van voedselautonomie.
In zijn partijprogramma pleit cd&v ervoor om het strategische belang van voedselvoorziening Europees te verankeren en te beschermen, en een kwalitatieve en duurzame voedselproductie in de EU te garanderen. Een sterk GLB, een correct inkomen voor boeren en de nood aan een stabiel Europees kader zijn daarbij onontbeerlijk voor de christendemocraten.
Verder meent de partij dat “een structureel gezonde toekomst van onze eigen landbouwsector nodig is om de veiligheid, stabiliteit en open strategische autonomie van de Europese Unie te ondersteunen.” Hiermee zet cd&v onze eigen Belgische landbouwsector neer als een wel zeer belangrijke speler binnen de Europese Unie.
Als het gaat om wereldhandel vraagt de partij een eerlijke mededinging: een level playing field en geen gold plating. “Het kan niet dat protectionisme en sociale, fiscale of ecologische dumping van buiten de EU, de rendabiliteit van de Europese landbouw zouden fnuiken”, luidt het. “Als dat wel gebeurt, dan wordt de EU voor haar voedselvoorziening afhankelijk van derde landen die geopolitiek niet overal en altijd betrouwbaar en bevriend zijn, laat staan democratisch. We moeten onze landbouw beschermen tegen zowel binnenlandse concurrentieverstoring als buitenlandse concurrentievervalsing”, staat te lezen in het verkiezingsprogramma.
Op vlak van handelsakkoorden wil cd&v dat die ambitieuze hoofdstukken bevatten over duurzame ontwikkeling, productnormen, milieustandaarden en voedselveiligheid. Het handelsverdrag tussen de EU en Mercosur is in die optiek geen goed idee, meent de partij. “Principieel zijn we voorstander van een dergelijk verdrag, maar er moeten bijkomende afspraken komen op het gebied van klimaat en ontbossing, sociale rechten en bijkomende garanties voor onze Europese landbouwsector vooraleer we een dergelijk verdrag kunnen ondersteunen”, stelt cd&v.

> **Alle eiwitten die we nodig hebben, kunnen we regionaal produceren, binnen Europa**
>
> Groen

Groen

Groen wil de voedselproductie zoveel mogelijk centraliseren in eigen regio, met een sterke focus op duurzame en plantaardige voeding. “Als schaal voor die nabije markt hanteren we een straal van 300 km rond de plaats van productie. Van Amsterdam tot Londen, tot Parijs. Alle eiwitten die we nodig hebben kunnen we regionaal produceren, binnen Europa”, stelt de partij. “Door het voedselaanbod in Vlaanderen en Brussel beter af te stemmen op de vraag in België en onze omringende landen kunnen we ons voedselsysteem meer in balans brengen.”
Handelsovereenkomsten zoals Mercosur die volgens Groen ten koste gaan van agro-ecologische productie bij ons, steunt de partij niet. Algemeen pleit Groen ook voor strengere importnormen en een Europees invoerverbod voor vlees behandeld met antibiotica. Deze visie ligt in lijn met het standpunt om de landbouw eerder kleinschalig te houden, en onder meer de vleesproductie terug te schroeven. Net als Open Vld, Vooruit en PVDA haalt ook Groen voedselverspilling aan om de voedselzekerheid op te drijven.

Vooruit

Vooruit wil een duurzaam landbouwmodel met een voedselstrategie die rekening houdt met de draagkracht van de Vlaamse natuur. “De industriële landbouwproductie van vandaag is op lange termijn niet houdbaar. Het verarmt de bodem waardoor deze minder productief wordt en kwetsbaar is voor de effecten van klimaatverandering. 75 procent van de landbouwbodems in Europa is in slechte staat. Op lange termijn kan deze landbouw onze voedselzekerheid niet garanderen”, duidt de partij.

Vooruit wil het gebruik van het bodempaspoort en de ecoregelingen stimuleren, om zo de bodemkwaliteit en biodiversiteit te verbeteren en minder afhankelijk te worden van pesticiden en meststoffen. “In bepaalde gevallen beperken we ook de teeltkeuze van de boeren om de bodemkwaliteit te garanderen. Zo creëren we een landbouwsector die ook op lange termijn onze voedselzekerheid kan waarborgen”, aldus Vooruit die naast een vermelding van voedselimport geen verdere duiding geeft van een voedselstrategie die voedselzekerheid zou kunnen garanderen. In het volledige programma verwijst Vooruit ook geen enkele keer naar een eiwitstrategie of de keuze voor al dan niet meer plantaardige voeding.
Op vlak van handelsakkoorden pleiten de sociaaldemocraten om deze telkens door te lichten op hun impact op onze lokale landbouw. Voor de algemene import van voedingsproducten stelt Vooruit dat deze ook zoveel mogelijk aan dezelfde voorwaarden moeten voldoen als de voeding die we zelf produceren. “Zo vermijden we dat voedingsproducten van onze boeren oneerlijke concurrentie ervaren door geïmporteerde voeding die minder duurzaam is. We ijveren voor een carbon border tax voor voedingswaren om een gelijk speelveld te creëren op vlak van broeikasgasuitstoot”, luidt het.

duiding

Hoe voedselonafhankelijk kunnen we zijn in België... of in Europa?

22 FEBRUARI 2023

Vlaams Belang

Vlaams Belang schrijft dat landbouwers en vissers een cruciale rol spelen in onze zelfredzaamheid. “Zonder onze landbouw dreigen we te afhankelijk te worden van het buitenland voor ons voedsel. En zonder bevoorradingszekerheid kunnen de voedselprijzen even snel ontsporen als de energieprijzen.” Om voedselzekerheid te garanderen, moet de landbouw in Vlaanderen gesteund worden, zowel van binnenuit als door het beschermen ervan tegen concurrentie uit het buitenland.
De partij stelt voor om het landbouwluik in het Mercosurhandelsakkoord te schrappen en verzet zich tegen goldplating omdat het landbouwers normen oplegt die niet nodig zijn van Europa. De aanpak hoe Vlaams Belang de zelfraadzaamheid wil maximaliseren, is vrij algemeen beschreven. "Onze partij wil een rationeel landbouwbeleid, waarin we onze landbouwers rechtszekerheid bieden en niet wegpesten." Bij de voorstellen stelt de partij dat kleine boerenbedrijven financieel en juridisch extra beschermd moeten worden en dat het Gemeenschappelijk Visserijbeleid zich minder op de verduurzaming van de sector moet richten, en meer op het economisch leefbaar houden van de sector.

N-VA

Anders dan de algemene partijstandpunten doen vermoeden, lijkt N-VA niet wakker te liggen van autonomie op vlak van voeding. In het programma wordt nergens verwezen naar voedselautonomie, voedselzekerheid of voedselonafhankelijkheid. Wel geeft de partij aan de Vlaamse voedselstrategie, die de voedselketen integraal en circulair bekijkt, een belangrijke leidraad te vinden om de landbouw te verduurzamen. Daarnaast raakt N-VA voedselautonomie zijdelings even aan door te stellen dat meer ingezet moet worden op korte keten, regionale voedselsystemen en een reductie van de veeteelt waarbij ze rekenen op grondgebonden veeteelt en een eiwitshift.

nieuws

EU-experts herhalen bezorgdheden over voedselzekerheid

19 APRIL 2024

In het hoofdstuk over het buitenlands beleid haalt N-VA net zoals Open Vld wel aan dat de EU dringend meer handels- en investeringsakkoorden moet sluiten, onder meer om onze waardeketens verder te diversifiëren in het kader van de open strategische autonomie. “We verdiepen en garanderen de interne markt. Daarnaast moeten de bestaande marktregels beter worden afgedwongen. Door een betere handhaving en strenger optreden tegen feitelijk protectionisme garanderen we het gelijke speelveld en daarmee de toegang voor onze bedrijven tot de hele Europese markt”, schrijft N-VA die ook pleit om de markt beter te beschermen tegen bedreigingen van buitenaf, op vlak van oneerlijke concurrentie, dumping en het garanderen van dezelfde kwaliteitseisen voor ingevoerde producten.
Op vlak van algemene economische strategie pleit N-VA ervoor om lidstaten aan te zetten om voldoende eigen productiecapaciteit voor essentiële strategische goederen op te bouwen. “Binnen dat kader zetten we ook in Vlaanderen volop in op veerkracht, onze strategische sectoren en het vrijwaren van onze (kennis)economie”, is te lezen. In de alinea die daarop volgt verwijst N-VA echter naar ruimtevaart, defensie, bio-industrie en de chipindustrie als strategische sectoren. Geen enkele referentie bij strategische sectoren of waardeketens verwijst specifiek naar voeding of landbouw.

Voor U en BBB

Over Voor U en BBB kunnen we kort zijn als het op voedselautonomie aankomt. Bij beide partijen wordt het thema niet vermeld in de bondige verkiezingsprogramma's.

Bron: Eigen berichtgeving

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact
M • info@vilt.be

Volg ons op:
screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada